

Samfunnskontrakt for flere læreplasser

Myndighetene og partene i arbeidslivet har forpliktet seg til å jobbe sammen for å skaffe flere læreplasser.

ARTIKKEL | SIST ENDRET: 25.08.2017

De overordnede målene i Samfunnskontrakt for flere læreplasser (2012-2015) var å forplikte myndighetene og partene i arbeidslivet til å forankre fagopplæringen i alle relevante bransjer og sektorer, og skaffe lærekontrakter til alle elever som ønsker det.

Kunnskapsdepartementet og arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjonene underskrev kontrakten våren 2012.

14.mars 2016 signerte regjeringen og partene i arbeidslivet en ny samfunnskontrakt. Målet er å sørge for at alle kvalifiserte elever som ønsker det, skal få tilbud om læreplass.

Partene i den nye samfunnskontrakten forplikter seg til å møtes årlig for å diskutere status og videre tiltak. I tillegg skal det etableres en nasjonal ressursgruppe. Et annet viktig grep er mer lokal innsats i arbeidet med å skaffe læreplasser.

I resten av denne artikkelen kan du lese om tiltak som Utdanningsdirektoratet har iverksatt eller støttet for å nå målene i den første Samfunnskontrakt for flere læreplasser.

Nettsiden lærlingløftet.no

Hvis vi skal greie å skaffe lærekontrakt til alle som søker, må flere bedrifter bli klar over fordelene ved å ta inn lærlinger og si ja til å delta i lærlingordningen. I 2013 lanserte vi satsingen Lærlingløftet sammen med partene i arbeidslivet. Vi har samlet relevant informasjon på nettsiden lærlingløftet.no. Her kan bedrifter finne ut hvordan de skal gå frem for å bli godkjent som lærebedrift. De som leter etter læreplass, kan også finne en oversikt over godkjente lærebedrifter på dette nettstedet.

Ekstra innsats og samarbeid om formidling i 4 fylker

Våren 2014 samarbeidet vi med Østfold fylkeskommune om gjennomføringen av tiltak for å styrke rekrutteringen av lærebedrifter i fylket og sørge for at flere søkere får læreplass. «Østfolds største jobbintervju» var et av tiltakene.

I 2015 utvidet vi samarbeidet med tre nye fylkeskommuner. Målsettingen var å bistå dem med forskjellige kommunikasjons tiltak for å mobilisere til flere læreplasser. Østfold, Aust- og Vest Agder og Troms deltok.

[Her kan du se en film fra fylkenes arbeid våren 2015.](#)

Vekslingsmodell

I 2013 inviterte vi fylkene til å prøve ut vekslingsmodeller i helse- og oppvekstfag i perioden 2013 til 2017. Utprøvingen ble utvidet i 2014 og omfatter nå syv utdanningsprogrammer og 13 fylkeskommuner. Deltakerfylkene får støtte fra oss.

Felles for vekslingsmodellene er at opplæringen veksler mellom skole og lærebedrift. Dette vil motivere elevene og skape bedre sammenheng mellom fellesfagene og programfagene og opplæringen i skole og bedrift. Vekslingsmodellene vil kunne lette overgangen fra skole til arbeidsliv og gjøre utdanningene mer relevant for arbeidsgivere.

De fleste fylkeskommunene rapporterer om stor interesse for vekslingsmodellen. Utprøvingene har bidratt til å styrke samarbeidet mellom skoler og virksomheter, og skolene får i større grad innblikk i og eierskap til helheten i den fireårige opplæringen.

[Her kan du lese mer om vekslingsmodellen.](#)

[Fafo evaluerer utprøvingen. Les mer her.](#)

Hospitering

Hospiteringsordningen har gitt lærere som underviser elever i yrkesrettede programmer, mulighet til å hospitere ute i bedriftene som elevene deres en dag kan komme til å jobbe i selv. Dette gjelder både programfag- og fellesfaglærere. Instruktører som jobber ute i lærebedriftene, kan hospitere i skolene for å bli bedre kjent med hvordan undervisningen foregår. I perioden 2010 til 2015 prøvde vi ut hospiteringsordninger. I skoleåret 2013-14 var det 725 hospitanter i denne ordningen fordelt over alle 19 fylkene.

Les mer om utprøvingene her:

[Hospiteringsordning skole/arbeidsliv](#)

Tettere samarbeid mellom skole og virksomheter

Våren 2014 lyste vi ut midler til prosjekter som har som målsetting å styrke samarbeidet mellom videregående skoler, skoleiere og lokalt arbeidsliv, og skape flere læreplasser. Vi mottok nesten 100 søknader, og valgte ut 33 prosjekter. De 33 prosjektene får til sammen ca. 15 millioner kroner i støtte.

Det er mange måter å styrke samarbeidet mellom skole og arbeidsliv på. De fleste prosjektene ønsker blant annet at skoler og lokale bedrifter skal samarbeide tettere om faget prosjekt til fordypning. Noen prosjekter tar for seg skolens rolle i formidlingsprosessen, mens andre handler om å etablere et samarbeid om yrkesveiledning. Et par prosjekter vil utvikle IT-verktøyer og prognoser, slik at samarbeidet mellom skole og arbeidsliv blir lettere og mere systematisk.

[Her kan du lese mer om de 33 prosjektene.](#)

Deltakerne leverer sine sluttrapporter fra prosjektene våren 2016.

Alternativer på Vg3-nivå for elever som ikke får lære plass

Elever som ikke får lære plass, har rett til opplæring i skole for å fullføre yrkesfaglig videregående opplæring. Ved såkalt alternativ Vg3 får elevene ett års skolebasert opplæring, i motsetning til to års opplæring i bedrift. Erfaringene så langt har vist at dette tilbudet ikke fungerer tilfredsstillende.

Av denne grunn ble det skoleåret 2013/2014 igangsatt en utprøving med et forsterket alternativ Vg3 for elever som ikke får lære plass, med minimum et halvt års ekstra tid. Utprøvingen skal være basert på et tett samarbeid mellom skole og arbeidsliv. Fem fylkeskommuner deltar i utprøvingen: Akershus, Nord-Trøndelag, Telemark, Troms og Østfold.

Fafo har evaluert utprøvingen, og de leverte en sluttrapport i november 2015. Deres undersøkelser viser at Vg3-tilbudene i forsøksfylkene har vært praksisnære, og at de aller fleste elevene tilbragte mer enn halvparten av tiden i bedrift. En typisk fordeling mellom bedrift og skole var fire dager ute i bedrift og én dag i uka inne på skolen, men variasjonene her var store. Opplæringen i skolen var for det meste organisert slik at elever fra samme utdanningsprogram eller fag er sammen i et klasserom.

Et overordnet spørsmål Fafo tar opp er hvilken plass alternativ Vg3 skal ha i fag- og yrkesopplæringen. Evalueringen viser at mange ser på alternativ Vg3 som et nødvendig onde, som ikke bør flagges for høyt. Samtidig skal tilbudet holde god nok kvalitet til at de som gjennomfører det er attraktive for arbeidslivet. Fafo mener at et avgjørende spørsmål er om alternativ Vg3 kan styrkes uten at lærlingordningen og arbeidet med å skaffe læreplasser svekkes.

[Her finner du sluttrapporten](#)

Holdbar nordisk velferd

Prosjektet «Læring på arbeidsplassen» ble avsluttet i desember 2015. Det hørte til programmet "Holdbar nordisk velferd", som handlet om å finne løsninger som skulle bidra til økt kvalitet og likestilling i utdanning,

arbeid og helse for Nordens 25 millioner innbyggere. Prosjektet tok sikte på å møte utfordringene de nordiske landene står overfor med en økt innsats for å fremme læring gjennom arbeid og utnytte arbeidsplassen som læringsarena. I Norge koblet vi prosjektet til oppfølgingen av Samfunnskontrakt for flere læreplasser (2012-2015). Vi innhentet informasjon og erfaringer fra de andre nordiske landene som kunne komme til nytte i arbeidet å følge opp Samfunnskontrakt for flere læreplasser (2012-2015), og vi delte våre erfaringer med representanter fra de andre nordiske landene.

Prosjektperioden var 2013 – 2015. Prosjektet ble ledet av Skolverket i Sverige. Norges aktører i prosjektet var Troms fylkeskommune, Akershus fylkeskommune og Høyskolen i Oslo og Akershus (HiOA). I tillegg deltok Norges representant i Nordisk nettverk for voksnes læring (NVL) som aktør på vegne av de nordiske landene. De samarbeidet i gjennomføringen av prosjektet.

Sluttrapport fra prosjektet Lærling på arbeidsplassen publiseres i løpet av 2016.

Artikkelen «Nordiske velfærdsalliancer» beskriver flere av erfaringene fra prosjektene, blant annet «Læring på arbeidsplassen». Du finner artikkelen "Nordiske velfærdsalliancer" her.

Merkeordning for godkjente lærebedrifter med lærling

I 2015 etablerte vi en merkeordning for godkjente lærebedrifter som har løpende lærekontrakter. Les mer om merkeordningen.

Nådde vi målet?

Utdanningsdirektoratet samarbeidet med fylkeskommunene og partene i arbeidslivet om å utarbeide et indikatorsett som skulle måle utviklingen i fag- og yrkesopplæringen og tiltakene i Samfunnskontrakt for flere læreplasser. I perioden 2013-2016 er det publisert egne indikatorrapporter.

Fra 2011 til 2015 har antall lærekontrakter i Norge økt med 8 prosent. Tre fylker nådde målet om 20 prosent.

» [Samfunnskontrakt 2016 - 2020 \(pdf\)](#)

» [Samfunnskontrakt 2012 - 2015 \(pdf\)](#)

